

መለኛው ምኒልክና የዘመናዊ ወፍጮ አገባብ

ቋጠሮ ድህረ ገጽ

አጼ ምኒልክ የተወለዱት በ1836 ነገሴ 12 ቅዳሜ ቀን ነበር። በህይወት ቢኖሩ ትናንት ነገሴ 12 2009 ዓ.ም የ173 ዓመት ልደታቸውን ያከብሩ ነበር ማለት ነው። ሰሞኑን አብዛኛው ኢትዮጵያዊው የእኚህን ድንቅና የጥቁር ህዝብ የነጻነት ቀንዲል የሆኑ መሪ ገድል እየዘከረ 173ኛ የልደት ቀናቸውን እያከበረ ይገኛል። የዚህችም ጽሁፍ ምክንያት ይኸው ነው። የጸሃዩን ንጉስ ዕለተ-ውልደት መዘከር።

አጼ ምኒልክ በዘመነ ንግስናቸው በርካታ የስልጣኔ መሰረት የሆኑ ተግባራትን ፈጽመዋል። ስልጣኔን ወደ ሃገር በማስገባትና በማስፋፋት የአጼ ምኒልክን ያህል ተጠቃሽ መሪ የለም። ይሁን እንጂ አጼ ምኒልክ የውጭውን ስልጣኔ ለማስገባት ሲሞክሩ ህዝቡ አልቀበል እያለ ይቸገሩ ነበር። ለምሳሌ ወፍጮን ለማስገባት በሞከሩበት ወቅት ከመኳንቱና ከቀሳውስቱ ጠንከር ያለ ውግዘትና ተቃውሞ ነበር የገጠማቸው። መለኛው ንጉስ ግን የገጠማቸውን ተቃውሞና ውግዘት በጥበብ አክሸፈውታል። ያከሸፉበት ዘዴ ደግሞ ብልህነታቸውን ከማሳየቱም ባሻገር አስቂኝ ነበር።

ጳውሎስ ኞኞ “አጼ ምኒልክ” በተሰኘው መጽሃፉ ገጽ 337 ላይ የዘመናዊ ወፍጮን አገባብ ታሪክ እንዲህ ሲል አስፍሮታል፡-

የወፍጮ መኪና በኢትዮጵያ ውስጥ ለማቋቋም አስቸጋሪ ነበር። የሸዋው ንጉስ ሳህለ ሥላሴ በ1835 ገደማ አንድ በውሃ የሚሰራ ወፍጮ አስመጥተው ባስተክሉ ግዜ፤ ቀሳውስቱ ወፍጮ የሰይጣን ስራ ነውና በወፍጮው አስፈጭቶ የበላ የሰይጣን አገልጋይ ነውና አውግዘናል በማለታቸው ወፍጭው ፈራርሶ ወደቀ። ከዚያ ዘመን ቀደም ብሎም አቡነ ሰላማ አጼ ቴዎድሮስን ወፍጮ እንዲገባ ባማከሯቸው ግዜ “ የሴቶቹን ክንድ ምን ልናደርግበት ነው?” ወፍጮን ከለከሉ። አጼ ዮሃንስም “በጉዞ ላይ እህል የሚፈጩ ሴቶችን ከማንገዝ የሚገላግለን ነው...” ብለው ወፍጮ ቢያስተክሉም በንጉስ ሳህለ ስላሴ እንደደገፈው ሁሉ በእሳቸውም ላይ የሰይጣን ፈጩ ነው ተብሎ ስለተወገዝ ቀረ።

በኋለኛው ግዜ የማንኛውንም ውግዘትም ሆነ ተቃውሞ አሸንፈው ወፍጮን ያቋቋሙት ምኒልክ ናቸው። በአድዋ ዘመቻ ጊዜ ጓዙን ያበዛው የፈጩና የወፍጮ ጭነት መሆኑን ያወቁት አጼ ምኒልክ ለግላቸው ብዙ እህል የሚፈጭ ወፍጮ እንዲያስመጣላቸው እስቲጬኒን አዘዙት። ወፍጮውም መጥቶ በ1993 ተተክለ። ወፍጮው የሚፈጩ በሰይጣን ሳይሆን በሰው መሆኑን ለማሳየት ምኒልክ ራሳቸው ወፍጮ ቤት እየሄዱ በአስፈጩነት ተካፋይ ሆኑ። በግብር ጊዜም መኳንቱና ቀሳውስቱ ሰይጣን በፈጩው ዱቄት የተጋገረ እንጀራ አንበላም ሲሉ፤ ምኒልክ ደግሞ በእጅ በተፈጩ ዱቄት የተጋገረ እንጀራ አልበላም ይሉ ጀመር። ምክንያታቸውንም ሲያስረዱ “...ፈጩይቱ በምትፈጭበት ግዜ ንፍጧ ሲመጣ ተናፍጣ ወዲያው ተፈጭለች። ኩሷን ጠርጋ ወዲያው ትፈጭለች...። ለዚህ ነው በንጉህ ድንጋይ የተፈጩውን ዱቄት የምወደው...” ይሉ ጀመር።

በኋላም በዘመነዊ ወፍጮ በተፈጩ ዱቄት የተጋገረመብላት እየተለመደ ሄደ....።

ከዚህ የምንረዳው አጼ ምኒልክ በዛን ዘመን ከነበረው ህዝብ ምን ያህል የቀደሙና አለጊዚያቸው የተፈጠሩ ድንቅ ሰው መሆናቸውን ነው። በሞቱ ጊዜ በልጃቸው በንግስት ዘውዲቱና በህዝብ ከተገጠመላቸው ግጥም(ቅኔ) ጥቂት ስንኞችን አካፍዬ ጽሁፌን ልቋጭ።

በህዝብ ከተገጠመላቸው

አጼ ምኒልክ ሲሞቱ..
ምነው አትሄዱ ከፍታቱ፤
እናንተ ሰዎች ክፋታችሁ፤
አለማስቀበራችሁ። (ዓለም አስቀበራችሁ)

ምኒልክ መንዙን የምትጠይቁኝ
ፊትም አላለፈሁ ሩሳም አይገኝ።

በልጃቸው በንግስት ዘውዲቱ ከተገጠመላቸው፤

33 አመት የገዛንበቱ ፤ የበላንበቱ፤ የጠጣንበቱ
የታሳቢ ባታ ለት ተፈታ ወይ ቤቱ? (ታህሣስ 3)
ብትታመም ልጅህ እጅግ ጨነቀኝ
ስትሞትስ አልሞትም እኔ ብልጥ ነኝ፤ ፤
ወልደውኛል እንጂ እኔ አልወለድኩም፤
አንጅቴን ተብትበው ምነው መያዝዎ።
አሳዳጊዬ አንቱ አላውቅም እናት፤
ምነዋ ሞግዚቱ እንዲያል ክዳት።
ምልክቱ እንዲህ ነው የንጉስ ሞት ሃዘን፤
ጣይቱ ስትጨልም ጨረቃ ደም ስትሆን ። ፤

ከወርቅ ጸዳል የሚያበራው የእምዬ ምኒልክ ገድል ከሃገራችን ከኢትዮጵያ አልፎ የአፍሪካ ጥቁር ህዝቦች መኩሪያ ነው።